

ДГ "ДЕТЕЛИНА", ГР. БЯЛА СЛАТИНА
гр. Бяла Слатина 3200, общ. Бяла Слатина, обл. Враца,
ул. "Хаджи Димитър" № 116
тел. 0897 928 760, e-mail: info-609108@edu.mon.bg

УТВЪРЖДАВАМ:

ДИРЕКТОР.....
/Павлина Кръстева-Горанова/

Заповед № 54 / 15.09.2026г.

П Р А В И Л А

за равенство, осигуряване на равни възможности, защита от дискриминация и прилагане правата на децата в ДГ „Детелина“, гр. Бяла Слатина с допълнителна база с. Търнак за учебната 2026/2027г.

I. Въведение

Настоящите Правила за равенство, осигуряване на равни възможности и защита от дискриминация и прилагане правата на децата в ДГ „Детелина“, гр. Бяла Слатина целят прилагане на ефективни политики и механизми за осигуряване на равен шанс, зачитане правата на детето в ранна детска възраст и защита от дискриминация в детската градина.

На основание чл.4, ал.1 от Закона за защита от дискриминация“ „Забранена е всяка пряка или непряка дискриминация, основана на пол, раса, народност, етническа принадлежност, човешки геном, гражданство, произход, религия или вяра, образование, убеждения, политическа принадлежност, лично или обществено положение, увреждане, възраст, сексуална ориентация, семейно положение, имуществено състояние или на всякакви други признаци, установени в закон или в международен договор, по който Република България е страна“.

Настоящите Правила са изготвени на основание Закон за защита от дискриминация, Конвенция за правата на детето/ „Прилагане на правата на детето в ранна детска възраст“/, Етичен кодекс на работещите с деца.

Необходимо е да се изоставят традиционните стереотипи, според които ранното детство се разглежда преди всичко като период на социализация, през който незряло човешко същество достига статуса на зрял възрастен човек. Малките деца следва да се разглеждат като активни членове на семействата, общностите и обществата, със собствени тревоги, интереси и мнения. За да упражняват правата си, малките деца се нуждаят преди всичко от физическа подкрепа, емоционална грижа и внимателно ръководство, както и от време и място, за да играят с другите, да изследват и да учат.

II. Характеристики на ранната детска възраст.

Ранната детска възраст е критичен период за реализиране правата на детето. През този период:

1. Малките деца растат и се променят най-бързо в сравнение с другите периоди от човешкия живот по отношение на съзряването на тялото и нервната им система, повишаване на мобилността им, комуникационните им умения и интелектуални възможности и бързата смяна на техните интереси и способности.

2. Малките деца формират здрави и емоционални връзки с родителите си или други обгрижващи лица, от които търсят и изискват подкрепа, грижа, ръководство и закрила по начин, който зачита тяхната индивидуалност и нарастващите им способности.

3. Малки деца създават свои важни взаимоотношения с деца на същата възраст, както и с по-малки и по-големи деца. Чрез тези взаимоотношения те се учат да преговарят и да организират общи дейности, да решават конфликти, да изпълняват договорености и да поемат отговорност за други деца.

4. Малките деца се стремят активно да разбират физическите, социалните и културни аспекти на света, в който живеят, като се учат непрекъснато от своите дейности и взаимодействия с другите – както деца, така и възрастни.

5. Първите години на малките деца са основата на тяхното физическо и психично здраве, емоционална сигурност, културна и персонална идентичност и способностите им за развитие.

6. Растежът и развитието на малките деца са различни в зависимост от индивидуалните им особености, както и от пола им, условията на живот, семейната структура, механизмите за предоставяне на грижи и образователните системи.

7. Растежът и развитието на малките деца силно се влияят от културните концепции за техните потребности и начина, по който трябва да се третират, както и за активната им роля в семейството и общността.

III. Зачитането на различните интереси, преживявания и предизвикателства, пред които е изправено всяко малко дете, е отправната точка за реализирането на техните права през този критичен период от живота им.

IV. Една от характеристиките на съвременните общества и тази, че все повече малки деца растат в мултикултурни общности и в среда, характеризираща се с бързи социални промени, които водят също до промяна на концепциите и очакванията по отношение на малките деца, включително чрез по-голямо признаване на техните права. Държавите – страни по Конвенцията, се насърчават да се основават на убежденията и знанията за ранната детска възраст, като вземат под внимание местните условия и променящи се практики, както и да зачитат традиционните ценности, при условие, че не са дискриминационни, нито нанасят вреда на здравето на детето и неговото благосъстояние, нито са в противовес на неговия най-добър интерес. Резултатите от изследванията подчертават особените рискове за малките деца, каквито представляват недохранването, болестите, бедността, negliжирането, социалното изключване и редица други неблагоприятни фактори. Прилагането на правата на детето в ранна детска възраст е следователно ефективен начин за предотвратяване на лични, социални и образователни трудности през средната детска възраст и юношеството, относно здравето и развитието и на непълнолетните.

V. Общи принципи и права на детето в ДГ „Детелина“, гр. Бяла Слатина.

1. Право на живот, оцеляване и развитие.

Правото на оцеляване и развитие се осъществява чрез прилагане правото на здраве, пълноценно хранене, социална сигурност, адекватен стандарт на живот, здравословна и

безопасна среда, образование и игра, както и чрез зачитане на отговорностите на родителите и предоставяне на помощ и качествени услуги. От ранна детска възраст децата трябва да бъдат включвани в дейности, които насърчават доброто хранене и здравословния и предотвратяващ болести начин на живот.

2. Право на недискриминация.

Видове дискриминация при децата в ранна детска възраст:

а/ малките деца не трябва да бъдат подлагани на дискриминация на каквото и да е основание, напр. в случаите, когато даден закон не предвижда еднаква защита срещу насилие на всички деца. Децата в ранна детска възраст са изложени в особена степен на риск от дискриминация, тъй като зависят от други лица за реализацията на правата си.

б/ по отношение на определени групи деца не трябва да се проявява дискриминация. Това са групи деца за които не се предлагат адекватни грижи и внимание, достатъчно храна, възможности за игра, учене и образование, свободно изразяване на чувства и възгледи. Към тези деца дискриминацията се появява и чрез жестоко отношение и прекомерни изисквания, които могат да бъдат приравнени с експлоатация и насилие.

в/ дискриминация спрямо деца с увреждания намалява перспективите им за оцеляване и качеството на живот. Тези деца имат право на грижи, хранене, емоционална подкрепа и насърчаване като останалите деца. Те може също да се нуждаят от допълнителна, специална помощ, за да се гарантира тяхното интегриране и реализирането на правата им.

г/ дискриминацията, свързана с етническия произход, класа, лично положение и начин на живот, или политически и религиозни убеждения/ на техните родители/, изключва децата от пълноценно участие в обществото. Тя възпрепятства родителите да изпълняват своите отговорности към децата си. Тя намалява перспективите пред децата и самоуважението им, както и поражда омраза и конфликт между деца и възрастни.

г/ децата, които страдат от множествена дискриминация, са изложени в особена степен от риск.

д/ децата могат също да страдат от последиците от дискриминация спрямо родителите им, напр. ако децата са родени извън брак или при други обстоятелства, които се отклоняват от традиционните ценности, или ако родителите им са бежанци или търсят убежище.

3. Най-добрия интерес на детето.

Най-добрия интерес на детето е първостепенно съображение във всички действия, отнасящи се до децата. Поради относителната им незрялост малките деца зависят от отговорните органи, които да оценяват и представляват техните права и най-добри интереси във връзка с решения и действия, които засягат тяхното благосъстояние, като се вземат предвид техните мнения и развитието на способностите им. При всяко вземане на решение, свързано с грижите, здравето, образованието и др. на дете, трябва да се взема предвид принципът за най-добрия интерес, включително при решенията, вземани от родителите, специалистите и други лица, отговарящи за децата.

4. Зачитане на възгледите и чувствата на децата в ранна детска възраст.

Детето има, право да изразява свободно своите възгледи по всички въпроси, отнасящи се до него, и те да бъдат взети под внимание. Това право засилва статута на малкото дете като активен участник в насърчаването, защитата и наблюдението на правата му. Твърде често обаче ролята, която могат да играят малките деца като членове на семейството, общността, обществото се пренебрегва или се отказва да се взема под внимание, като причина за това се изтъква тяхната възраст и незрялост. Тъй като всички

деца имат права, дори най-малките могат да изразяват своите възгледи, като на тях да се придава значение, съответстващо на възрастта и зрелостта на детето. Децата са изключително чувствителни към заобикалящата ги среда и много бързо започват да разпознават хората, местата и обичайните неща в живота им, като същевременно осъзнават собствената си уникална идентичност. Те правят своя избор и съобщават чувствата си, идеите и желанията си по различни начини, много преди да са в състояние да общуват чрез условностите на говоримия и писмен език.

Детето като носител на права, притежаващо свободата да изразява възгледите си и правото да бъде консултирано по въпроси, които се отнасят до него, се прилагат още от най-ранен етап по начин, който отчита възможностите на детето, най-добрия му интерес, както и правото му на защита срещу вредно въздействие. Правото на изразяване на възгледи и чувства трябва да бъде спазвано в ежедневието на детето вкъщи и в неговата общност; в рамките на заведенията за здравни услуги, предоставяне на грижи и образователни услуги в ранна детска възраст, както и по време на съдебни производства на политики и услуги, включително посредством проучвания и консултации.

Трябва да се вземат мерки да се насърчат активното участие на родители, специалисти и компетентни органи в създаването на възможности децата да упражняват правата си в ежедневието си дейности на съответното място включително като предоставят обучение за придобиване на необходимите умения. За да се спазва правото на детето за участие, възрастните трябва да поставят детето в центъра на вниманието си, да изслушват малките деца и да зачитат тяхното достойнство и личното им мнение. Освен това възрастните трябва да проявяват търпение и творчество, като адаптират очакванията се към интересите на малките деца, способностите им за разбиране и предпочитаните от тях начини на общуване.

5. Достъп до услуги, особено за най-уязвимите.

За децата от най-уязвимите групи се осигурява достъп до подходящи и ефективни услуги, включително програми за здраве, грижи и образование, конкретно разработени за насърчаване на тяхното благосъстояние. Особено внимание трябва да се отдели на най-уязвимите групи деца и на тези, които са изложени от риск от дискриминация.

6. Предоставяне на здравни грижи.

Всички деца трябва да имат достъп до най-високия жизнен стандарт на здравни грижи и хранене през първите години от живота им. Достъп до чиста питейна вода, подходящи санитарни съоръжения, необходимите имунизации, добро хранене и медицински услуги, са от решаващо значение за здравето на малките деца, каквото значение има и наличието на среда без стрес. Недохранването и болестите имат дългосрочно въздействие върху физическото здраве и развитието на малките деца. Те засягат и психичното здраве на децата, като възпрепятстват ученето и социалното участие и намаляват перспективите за реализиране на техния потенциал. Същото се отнася и за затлъстяването и нездравословния начин на живот.

7. Образование в ранна детска възраст.

Образованието на детето трябва да бъде насочено към:

- Развитие на личността на детето, на неговите таланти, умствени и физически способности до пълния им потенциал
- Развитие уменията на детето, способността му за учене и другите му способности, човешкото достойнство и самоуважение и самоувереността му.
- Да се осигуряват практически възможности на децата да упражняват своите права и отговорности по начин, адаптиран към техните интереси, притеснения

и развиващ се капацитет.

8. Правото на детето на почивка, отдиш и игра.

На детето трябва да се гарантира правото на детето на отдиш и почивка, на участие в игри и дейности за отмора, подходящи за възрастта му и на свободно участие в културния живот и изкуствата. Участието в игри е една от най-характерните черти на ранното детство. В играта децата едновременно проявяват и подлагат на изпитание своя капацитет, независимо дали играят сами или с други деца. Стойността на креативната игра и ученето чрез изследване е всеобщопризната в ранното детско образование.

VI. Децата, които се нуждаят от специална закрила.

1. Уязвимост на малките деца по отношение на рискове.

Голям брой от децата в ранна детска възраст растат в трудни условия, които често нарушават правата им. Малките деца са особено уязвими към вредата, причинявана от безотговорни и непостоянни отношения с родителите или обгрижващите ги лица, или когато растат в крайна бедност и лишения, или в обстановка на конфликти и насилие, или при всякакви други неблагоприятни обстоятелства, които са вредни за благосъстоянието им. Децата по-трудно могат да осъзнаят тези неблагоприятни фактори или да се съпротивляват срещу вредното им въздействие върху тяхното здраве или физическо, психично, духовно, нравствено или социално развитие. Те са подложени на особен риск, когато родителите не могат да предложат подходяща защита поради болест или поради разрыв в семейството или в общността. Независимо колко трудни са условията, малките деца имат нужда от специално внимание поради бързите промени които настъпват в развитието им; те са по-уязвими към болести, травми, деформации и нарушения в развитието; те са относително безсилни пред лицето на трудностите и не могат да им се противопоставят, а зависят от други хора, които могат да ги защитят и да съдействат за най-добрия им интерес. Основни трудности, които имат непосредствено влияние върху реализацията на правата на детето в ранно детство:

а/ насилие и negliжиране. Малките деца са жертва на negliжиране, малтретиране и злоупотреба, включително физическо и психично насилие. Насилието често се случва в рамките на семейството и това може да бъде особено пагубно. Налице са убедителни свидетелства, че травмата, получена в резултат на negliжиране или насилие оказва негативно влияние върху развитието на детето, включително на най-малките деца и забележимо въздействие върху процеса на съзряване на мозъка.

б/ деца без семейства. Правата на децата на развитие са в сериозна опасност, когато те са останали сираци, изоставени или са лишени от родителска грижа. Тези неблагоприятни фактори оказват различно въздействие върху децата, в зависимост от личната им устойчивост, възрастта им и условията им на живот.

в/ деца с увреждания. Ранното детство е периодът, през който обикновено се откриват увреждания и се оценява отражението им върху благосъстоянието и развитието на децата. Основният приоритет е да се гарантират равните им възможности да участват пълноценно в образователната система и живота на общността, включително като се премахнат бариерите, които възпрепятстват реализирането на техните права.

Знанията и експертния опит във връзка с ранното детство не са статични, а се развиват във времето. Това се дължи на различни социални тенденции, които засягат живота на малките деца, техните родители и другите обгрижващи лица, на променящите се политики и приоритети във връзка с грижата и образованието им, на иновациите в грижата за детето, в образователните програми и педагогическата работа. Прилагането на правата на детето, защита от дискриминация и осигуряването на равни възможности

в ранно детство поставя редица предизвикателства пред всички онези, които носят отговорност за децата, както и пред самите деца, когато те започнат да осъзнават своята роля в семейството, в детската градина, в училище и общността.

Правилата за равенство, осигуряване на равни възможности, защита от дискриминация и прилагане правата на децата в ДГ „Детелина“, гр. Бяла Слатина с допълнителна база с. Търнак за учебната 2026/2027г. е изготвен и приет на педагогически съвет с протокол № 1/ 15.09.2026г. , решение № 40 , и утвърден със Заповед № 54 / 15.09.2026г. на директора на ДГ „Детелина“, гр. Бяла Слатина.